

בבא מציעא פד א-ב
עניין: מעשה דרבי יוחנן וריש לקיש

חידושי אגדות מהר"ל

יעשה בשביל ר"ל שהוא בעל דבר. ויראה לי הא דקאמר אתא אחתיה לא שהיה זה במוחש דוודאי לא היה נודע דר' יוחנן אענשיה, דשמא לא ימות, או בשביל דבר אחר הוא חולה, רק כי היו יודעים רבנן שמת בשביל שר' יוחנן היה מעניש אותו. והא דקאמר אתא אחתיה לא שהיה בפעל ובמוחש כך שבאת אחותו ובקשה שלא יעניש אותו ור"י לא רצה, דוודאי דבר זה אינו כלל, רק שנקרא זה אתאי אחתיה משום דאע"ג שלא באת אחותו הרי בוודאי כאלו באת דאין ספק שהאשה מבקשת רחמי' בשביל בעלה והוי כאלו באת, ואם היה רבי יוחנן מוחל כשבאת לבקש שימחול לו לא היה נענש דהוי כאלו מחל, דהא בודאי אלו היה נודע דאענשיה היתה אחותו מבקשת והוא היה מוחל לכך נאמר בזה שאחותו מבקשת למחול ור' יוחנן מחל והיה הש"י מהפך הגזירה, אבל עתה כי היה ר' יוחנן בעל מדת הדין והיה מקפיד ואינו מוותר נאמר בזה כי אחותו היתה מבקשת שדבר זה בוודאי כי אחותו מבקשת וכן בנה ומשום גודל ההקפדה של ר' יוחנן שאינו מוחל נאמר שאמר שלא למחול, ולא היה זה בפעל כלל במוחש רק שכל הדברים האלו הם בחכמה וכח שכל ולא במוחש, ופירוש זה נראה ברור.

פירוש המיוחס להגר"א רות א, יט

יח ותרם כי מתאמצת היא ללכת ותחדל כו'. הענין היצה"ר דומה לזבוב יושב בין ב' מפתחים הלב" ור"ל כי היצ"ט אינו יועץ אלא למצוה אבל היצה"ר משיאו לעבירות ואם יראה שאינו יכול לו מפתחו לעשות מצוה מעוטף כמה עבירות [ועל דרך זה יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומתחדש כו' מתגבר שיעשה עבירות ומתחדש היינו אם רואה שלא יפתה אותו לעבירה מחדש עליו לפתיהו במצוה ובוה מעטיף העבירה כדרך היצר].¹² והרוצה לבחון עת בא לידו המצוה אם הוא מיצה"ר או לא יבחן בעת עשיית המצוה אם אכריו נעים ונדים בעת ההיא ובזריזות לעשות המצוה מסתמא היא מעצת יצה"ר כי איך יכול להיות שאיברי הגוף הכבדים אשר מעפר יסודם וטבעם לילך אחר תאותם הגופני היוורד למטה מטה כטבע העפר יתלבשו רצון לעשות, אין זה כי עם עצת יצה"ר בכדי שילכד אח"כ ברשתו,¹³ ואם בחשיקות נפשו הפנימית להתקרב אל עושהו במעשי המצוה איברי הגוף כבדים ועצלים אז נראה שמדרך הטבע הוא.¹⁴ ולכן נלבש היצה"ר באיברי הגוף ורוצה לעכבם מעשות המצוה וע"ז ג"כ בריש לקיש מתחלה כשנתכוין לעבירה רצו איברי הגוף עד שאמרו במס' ב"מ ושוור לירדנא בכוחו וכיון שקיבל עליו עול תורה בעי למיהדר ולא יכול שכיון שמצד היצ"ט קבל עליו עול תורה לכן התחיל היצר לעכב ונעשו איברי הגוף כבדים.¹⁵ ואף כאן אינה יכולה לילך אחרי' אף שהיא היתה בחזרה ממנה בלתי אמיץ בגוף (משלי י"ג, י"ד) ויגיעה רבה אז ותחדל כו' למנוע אותה מהמצוות כי הכוונה מצד הטוב הוא.¹⁶